

are three recoveries during spring migration in May, namely two from England and one from Belgium. This difference in the geographical position of the recoveries may imply that the autumn migration takes place in a more southerly and westerly direction than the spring migration, but it may be due to other circumstances. It is probable that the autumn records represent birds which have just arrived from the oversea crossing, while

the spring records are individuals which during the northward migration adhere to firm land as long as possible. The recovery of *Plectrophenax n. nivalis* is very interesting, because it shows that the North-east Greenland birds touch northernmost Norway (Finnmark) during the autumn migration across the northernmost Atlantic on their way to the winter quarters in the steppes of southern Russia.

Manuskriptet modtaget 10. juni 1967.

Forfatterens adresse: Dr. phil. Finn Salomonsen, Zoologisk Museum,
Universitetsparken 15, København Ø.

Savisanger (*Locustella luscinioides* (SAVI)) i Danmark 1964 og 1965

Af

NIELS OTTO PREUSS

(With a Summary in English: *Savi's Warbler (Locustella luscinioides (SAVI)) in Denmark 1964 and 1965.*)

Savisangeren (*Locustella luscinioides* (Savi)), er tidligere kun truffet én gang i Danmark, nemlig i perioden 2.–9. maj 1949, hvor O. BEHREND (BEHREND, 1950) hørte og så en syngende i Tinglev Mose. I foråret 1964 og 1965 hørtes arten imidlertid flere steder i Danmark. På de fleste af lokaliteterne havde en lang række danske og svenske ornithologer lejlighed til at høre og se fuglene. For at samle alle iagttagelserne på ét sted og for at undgå en lang række publiceringer blev iagttagelserne anmodet om at indsende deres notater til redaktionen, der foranledigede denne sammenstilling. I det følgende er med citationstegn tilkendegivet, at passager fra rapporterne er anvendt ordret.

Først blev Savisangeren hørt på Møn, hvor B. PALM, O. GEERTZ-HANSEN og P. CLAUSON-KAAS den 26. april 1964 hørte to syngende ♂♂ i Busemarke Mose. Siden blev den hørt i Vejlerne i Han herred, ved Gundsømagle Sø vest for København samt i Tinglev Sø i Sønderjylland. Endelig blev Savisangeren hørt ved Nakskov i 1965. Alle de nedenfor nævnte iagttagelser er godkendt af Sjældenhedsudvalget (mærket med stjerne *), idet der for hver enkelt af de fem lokaliteter foreligger mindst en fyldestgørende beskrivelse. Desuden foreligger der en ikke godkendt iagttagelse fra Arresø i 1964.

En sammenstilling af alle iagttagelserne er foretaget nedenfor. Kun navnene på de

personer, der har indsendt rapport, er blevet anført, idet navne på de mange medobservatører er udeladt.

Busemarke Mose, Møn: 26. april–7. maj 1964* 2 eksemplarer hørt/set 26. april, 1. maj og 3. maj, men kun 1 ex. den 6. maj og 7. maj.

Rapport modtaget fra B. PALM, O. GEERTS-HANSEN, P. CLAUSON-KAAS, BJØRN CHRISTOPHERSEN, KIM FROST LARSEN og N. O. PREUSS.

Gundsømagle Mose, Sjælland: 24. maj–14. juni 1964* 1 exemplar er hørt/set i hele perioden. Rapporter modtaget fra TIM ANDERSEN, JENS BRUUN, KIM FROST LARSEN og CHR. OLSEN.

Vejlerne i Han herred, Nordjylland: 15. maj–15. juli 1964*. I perioden 15. maj til 31. maj hørtes Savisangeren flere steder i området ved Han Vejle, Kraphuset og Østdæmningen ved Bygholm Vejle. Da sangposterne var ret konstante, anses det for mest sandsynligt, at der opholdt sig 4–5 syngende ♂♂ i området. En iagttagelse af et enkelt individ den 15. juli er allerede publiceret (SØRENSEN, 1965).

Rapporter modtaget fra E. LÜTKEN, JENS KIRKEBY, O. LÆSSØE, N. CHRISTOPHERSEN og L. NOVVRUP.

Tinglev Sø, Sønderjylland: 6. juni–7. juni 1964*. Natten mellem 6. juni og 7. juni hørtes et enkelt exemplar.

Rapport modtaget fra P. HERMANSEN.

Nakskov Indrefjord, Lolland: 12. maj–27. maj 1965*. Ved flere besøg på lokaliteten hørtes og sås et enkelt exemplar.

Rapport modtaget fra S. JOHANSEN.

B. PALM gør opmærksom på, at „artens optræden i Danmark formentlig står i forbindelse med den tilstrømning af meget varm og mild luft fra SØ, som fandt sted, navnlig i dagene op til 20. april, efterfulgt af fortsat mildt vejr måneden ud ved

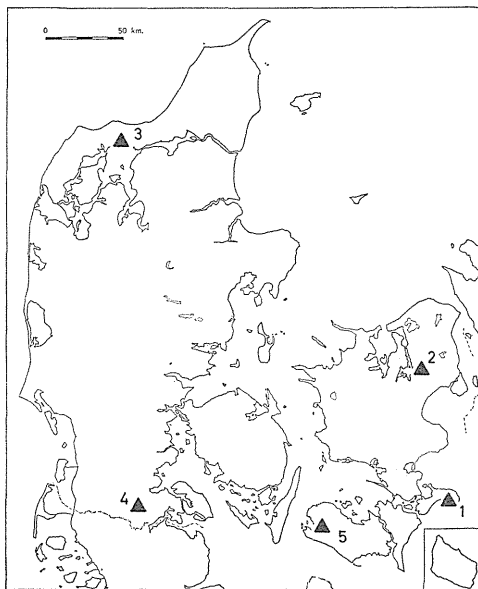

Fig. 1. Lokalteter hvor Savisanger er bemærket i 1964 og 1965. 1) Busemarke Mose, 2) Gundsømagle Sø, 3) Vejlerne i Han Herred, 4) Tinglev Sø, 5) Nakskov Indrefjord.

Fig. 1. Localities from where Savi's Warbler was reported in 1964 and 1965.

vekslende vindretninger. Allerede 16. april iagttoges Skovpiber (*Anthus trivialis*) trækende over Amager; 17. april syngende Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*) ved Lyngby og alle tre svalearter trækkende ved Gilleleje; 19. april iagttoges på Møn bl.a. 2 Gule Vipstjerter (*Motacilla flava*) (Busemarke og Ulfshale), 2 syngende Gærdesangere (*Sylvia curruca*) (Stege og Ulfshale), 1 syngende Munk (*Sylvia atricapilla*) (Ulfshale), mindst 20 syngende Løvsangere (Ulfshale m.m.) samt 1 Plettet Rørvagtel (*Porzana porzana*) (Busemarke). 20. april hørtes syngende Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*) og Skovsanger (*Phylloscopus sibilatrix*) ved Køge. 20. april hørtes mindst 10 syngende Sivsangere (*Acrocephalus schoenobaenus*) ved Evensø, Præstø og Nakskov Indrefjord. 1 syngende Rørsanger (*Acrocephalus scirpaceus*) var ankommet til St. Kattinge Sø, Roskilde, allerede 1. maj.“

Den tidlige ankomst af mange trækfugle og de sydøstlige vinde i perioden op til slutningen af april må givet sættes i forbindelse med Savisangerens forekomst i Danmark. Ifølge NIETHAMMER (1964, p. 77) har Savisangeren nemlig sit forårstræk i april. Det kan her nævnes, at der også foreligger iagttagelser fra Sverige og Slesvig-Holsten i forsommeren 1964.

I Sverige er den således registreret ved Hisingen ved Göteborg i dagene 20. juni til 22. juni (JACOBSEN 1965) og i Slesvig-Holsten den 28. maj, ved Trischen og den 25. april ved Barsbeker See (R. SCHLENKER in litt.).

På alle de fem danske lokaliteter er Savisangeren hørt og/eller set i høj rørskov i udkanten af større rørbevoksninger. På lokaliteten ved Busemarke var der ikke buske eller træer i umiddelbar nærhed af fuglens tilholdssted, hvilket heller ikke synes at være tilfældet ved de øvrige lokaliteter. S. JOHANSEN oplyser i forbindelse med iagttagelsen ved Nakskov Indrefjord, at det var „en biotop, som en Græshoppe-sanger aldrig ville vælge.“

Flere af iagttagerne har oplyst, at fuglen under sangen ofte sad fuldt synlig i rørene, hvorfor man kunne notere, at den hele tiden drejede hovedet fra side til side. Denne hoveddrejning medførte, at sangintensiteten syntes af variere lidt.

De fleste iagttagere har besøgt lokaliteterne i aften- og nattetimerne, og fuglene synes at have sunget livligt fra kl. ca. 15 til kl. ca. 8 om morgenen. Nogle har bemærket, at der har været lange perioder uden – eller næsten uden – sang (T. ANDERSEN, E. LÜTKEN og J. KIRKEBY). FERDINAND og PREUSS bemærkede, at sangen døde næsten bort, da en tæt tåge den 3. maj lagde sig over Busemarke Moseved 6-tiden om morgenen; men også alle andre arters sangaktivitet var da ringe.

Sangen beskrives af alle som tydeligt lignende Græshoppesangerens (*Locustella naevia*), men dybere. Af nogle opfattes san-

gen således, at man kan udskille de enkelte toner, medens andre skriver, at sangen er mere sammenflydende end Græshoppesangerens. PALM tilføjer desuden: „De i Europas fugle omtalte indledende, langsomme klaprende lyde har vi hverken her eller tidligere bemærket“. Denne indledning er dog hørt af LÜTKEN og KIRKEBY, der skriver: „Sangen indledes ofte med dybe, klaprende lyde, men dette er ikke nær altid tilfældet, og undertiden indledes sangen blot med et par af disse lyde“. Der er vidt forskellige oplysninger om sangens længde, idet nogle anfører 5–10 sekunder og andre 10–15 minutter. Tilsyneladende er forklaringen den, at sangen først på aftenen er ret kort, hvorefter de enkelte sangperioder gradvis øges. Dette er således direkte bemærket af LÜTKEN og KIRKEBY. Kl. ca. 21 den 15. maj varieredes sanglængden „fra 20–30 sek. til 2–4 minutter, og sangpauserne var på 5–10–15 sek., men ret ofte betydeligt længere“. Ved 1-tiden samme nat „... varede trillerne nu altid flere minutter og undertiden en halv snes minutter eller mere, hvilket vil sige, at de var af omtrent samme længde som Græshoppesangerens. Senere viste det sig, at de kunne vare endnu længere . . . op til over en halv time“. Den 26. april gjorde B. PALM, O. GEERTZ-HANSEN og P. CLAUSON-KAAS følgende notater om sang- og pauselængder: Sanglængde 21–9–17–21–26–20 sek. Pauselængde 12–3–7–5–5 sek.

Under sangen sad Savisangeren højt oppe i rørene, men ikke i toppen som anført i PETERSON et. al. (1960) (LÜTKEN, KIRKEBY, PALM, PREUSS). I længere sangpauser smuttede fuglen ofte ned mellem rørene – for at søge føde? LÜTKEN og KIRKEBY har bemærket, at de syngende fugle om dagen sad lavere nede end om natten.

Udseendet er bemærket af de fleste, men ofte er fuglen set sidst om aftenen eller som silhuet om natten. PALM skriver således: „Med hensyn til udseendet udelukkede naturligvis navnlig den ensfar-

vede, mørkebrune („mokka-brune“) ryg og det uplettede, lidt rødbrunligt anstrøgne forbryst set på den korte afstand enhver mulighed for forveksling med græshoppesanger, medens den stærkt rundede hale klart karakteriserede fuglen som en *Locustella*, jfr. BEHREND'S beskrivelse (men ikke omtalt i Europas fugle).—Savisangeren

skal være noget større end f.eks. Rørsangeren og Græshoppesangeren, men det forekommer os vanskeligt at fastslå dette med sikkerhed i naturen“. KIRKEBY og LÜTKEN har bemærket mørke tværbånd på halen, F. ANDERSEN m.fl. nævner den noget rødbrunlige overgump, og endelig omtaler flere en svag, utydelig øjenstrib.

SUMMARY IN ENGLISH

Savi's Warbler (Locustella luscinioides (SAVI) in Denmark 1964 and 1965.

The Savi's Warbler (*Locustella luscinioides*) has hitherto only been recorded once in Denmark, in May 1949 (BEHREND'S 1950). In 1964 at least eight birds were recorded in four localities (Fig. 1, loc. 1-4), in the period 26th May-15th July. In 1965 a single specimen was recorded (Fig. I, loc. 5) in May. These 5 records have been approved by the rarity committee (marked with asterisks * p. 00).

It was noted that the birds were singing from a position near the top of the reed (*Phragmites*), but

not from the very top as stated in PETERSON et al. (1966) - the position being lower at day-time than during the night. In day-time and late in the afternoon the song-periods were strikingly shorter (20 sec.-4 minutes) than in the middle of the night (10 min. to more than 30 min.).

It is thought that the occurrence in 1965 was correlated with the early spring arrival of several migratory birds and with the mild south-east winds in April.

LITTERATUR

BEHREND'S, O., 1950: To *Locustella*-arter bemærket i Tinglev Mose. - Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. **44**: 46-48.

JACOBSEN, S., 1965: Vassångare (*Locustella luscinioides*) iakttagen på Hisingen. - Fåglar på Västkusten 1963-1964, Göteborg 1965: 28-29.

NIETHAMMER, G., et al., 1964: Die Vögel Deutschlands. Artenliste, Frankfurt-am-Main.

PETERSON, R., et al., 1960: Europas Fugle. På dansk ved B. LØPPENTHIN, H. POULSEN og F. SALOMONSEN. - København.

SØRENSEN, B., 1965: Savisanger. - Feltornithologen **7**: 77.

Manuskriptet modtaget 7. august 1967.

Forfatterens adresse: N. O. Preuss, Zoologisk Museum,

Universitetsparken 15, København Ø.